

Čís. 3392.

Ustanovení § 281 čís. 5 tr. ř. týká se výlučně výroku o skutečnostech a uplatňováním vad tam uvedených domáhá se stížnost toho, by byl na místě skutkového děje, zjištěného v napadeném rozsudku — zrušením rozsudku a opětným projednáním věci soudem prvé stolice — zjednan jiný, stěžovateli příznivější skutkový podklad právních úvah o trestnosti (beztrestnosti) zažalovaného skutku, — kdežto předmětem ustanovení čís. 9 písm. a) i b) § 281 tr. ř. jsou výlučně právní názory, jimiž se napadený rozsudek řídí, a uplatňování zvláštních důvodů tam uvedených směřuje — provádí-li je stížnost po zákonu — k tomu, by srovnáním zákona s nezměněným skutkovým dějem v rozsudku zjištěným bylo dosaženo jiného úsudku o právním významu tohoto děje, než ku kterému dospěl v rozsudku nalézací soud.

Tytéž vývody nemohou býti zákonným prováděním toho i onoho důvodu zmatečnosti.

Vady uvedené v § 281 čís. 5 tr. ř. způsobují zmatečnost rozsudku jen, dotýkají-li se skutečností rozhodných.

Člen obecní rady, pověřený obecním zastupitelstvem k doзору nad bezpečnostní policií, požívá ochrany § 68 tr. zák. a jest veřejným úředníkem ve smyslu §§ 101, 153 tr. zák., kdykoliv jedná obstaráváje úkony vnitřní bezpečnostní policie (zakročuje při hádkách, výtržnostech nebo rvačkách); nezáleží na tom, že byly přítomné také jiné osoby, povolané k péči o bezpečnost osob a majetku (starosta, strážník a četníci), ani na tom, že se před svým zákrokem ozbrojil býkovcem.

Pro ochranu § 68 tr. zák. rozhoduje formální oprávnění k úřednímu výkonu.

Vyvíňující důvod nutné obrany předpokládá podle § 2 písm. g) tr. zák., že se skutek stal jedině za účelem odvrácení útoku.

(Rozh. ze dne 15. února 1929, Zm II 479/28.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost šesti obžalovaných do rozsudku zemského trestního soudu v Brně ze dne 3. listopadu 1928, pokud jím byli stěžovatelé uznáni vinnými: Jindřich S. zločinem veřejného násilí podle § 81 tr. zák., zločinem těžkého uškození na těle podle § 153 tr. zák. a přestupkem lehkého uškození na těle podle § 411 tr. zák., Josef S. zločinem těžkého uškození na těle podle § 153 tr. zák. a přestupkem lehkého uškození na těle podle § 411 tr. zák., Rudolf Č. zločinem veřejného násilí podle § 81 tr. zák. a přestupkem lehkého uškození na těle podle § 411 tr. zák. a František V., Emil P. a Hynek U. zločinem veřejného násilí podle § 81 tr. zák.

Důvody:

Zmateční stížnost napadá odsuzující část rozsudku prvé stolice v celém rozsahu a uplatňuje důvody zmatečnosti podle čís. 5, čís. 9 písm. a),

čís. 9 písm. b) § 281 tr. ř. Způsob, jímž je provádí, svědčí o naprostém neporozumění jednak rozdílu mezi formálním zmatkem čís. 5 a hmotně-právními zmatky čís. 9, jednak podstatě jednotlivých vad uvedených v § 281 čís. 5 tr. ř. Ustanovení čís. 5 týká se výlučně výroku o skutečnostech a uplatňováním vad tam uvedených domáhá se stížnost toho, by byl na místě skutkového děje zjištěného v napadeném rozsudku — zrušením rozsudku a opětným projednáním věci soudem prvé stolice — zjednán jiný, stěžovateli příznivější skutkový podklad právních úvah o trestnosti, pokud se týče beztrestnosti zažalovaného skutku, — kdežto předmětem ustanovení čís. 9 písm. a) i b) jsou výlučně právní názory, kterými se napadený rozsudek řídí, a uplatňování zmatečných důvodů tam uvedených směřuje — provádí-li je stížnost po zákonu — k tomu, by srovnáním zákona s nezměněným skutkovým dějem v rozsudku zjištěným — bylo dosaženo jiného úsudku o právním významu tohoto děje, než ke kterému dospěl v rozsudku soud nalézací. Z toho plyne, že tytéž vývody nemohou býti zákonným prováděním toho i onoho důvodu zmatečnosti. Jednotlivé vady vypočtené v § 281 čís. 5 tr. ř. jsou podstatně různé, takže nelze shledati dvě vady nebo několik jich v témž nedostatku (nesprávnosti, chybnosti) výroku o skutečnostech; výjimku lze připustiti nanejvýše potud, že vnitřní rozpor výroku — t. j. zjištění různých skutečností logicky vedle sebe nemožných, obzvláště zjištění některé skutečnosti a současně i nedostatku skutečnosti té — jest příkřejším druhem pouhé nejasnosti, t. j. takové úpravy výroku, že z něho nemožno poznati, vzal-li soud dotýčnou skutečnost za prokázanu čili nic. Ježto si stížnost ony zásady neuvědomila, pokud se týče jich nedbá, bude o té které výtce a námitce stížnosti uvažováno jen podle smyslu, který vpravdě má, třebaže ji stížnost podřaduje současně i pod jiný bod nebo pod pojem i jiné vady. Aby se bylo uvarováno zbytečného opakování stejných vývodů, připomíná se stížnosti ihned povšechně, že vady uvedené v § 281 čís. 5 tr. ř. způsobují zmatečnost rozsudku jen, dotýkají-li se skutečností rozhodných, že zejména vada neúplnosti, t. j. opomenutí některého výsledku hlavního přelíčení, jde-li o skutkové závěry, předpokládá, že nalézací soud, kdyby byl řádně přihlížel k opomenutému výsledku hlavního přelíčení, mohl při nejmenším dospěti k jinému závěru, než učinil, takže padá i výtka neúplnosti, dokázáno-li, že opomenutá složka průvodní látky je pro dotýčný závěr bezvýznamnou.

Pokud jde o zločin § 81 a § 153 tr. zák., nenapadá stížnost ani rozsudečné předpoklady o spolupachatelství dotýčných obžalovaných, o zprotivení se násilným vztažením ruky, o úmyslném způsobení úškození na těle a o příčinné souvislosti jeho s předchozím zákrokem poraněného, ani skutkový podklad těchto právních předpokladů. V těchto částech jest rozsudek stížností napaden jen v otázkách vrchnostenské povahy svědka Jana F-y, úředního rázu jeho zákroku, vědomí pachatelů o tom, a úmyslu jejich, zmařiti úřední výkon F-ou zamýšlený. Vývody stížnosti neobstojí. Obžalovaní nemají příčiny stěžovati si do toho, že si nalézací soud opatřil zprávu okresní politické správy o tom, zda jednal svědek F. při zákroku, o který jde, jako úřední osoba ve výkonu

služby; vždyť sám obhájce navrhl, by se tak stalo. Než, nehledíc k tomu, nevyčerpává se vyžádaná zpráva v pouhých právních úvahách, jež ovšem náležely soudu. Naopak zpráva, poukazujíc na konané šetření, sděluje také, že k dozoru nad bezpečnostní policií byl v době (souzeného) trestného činu pověřen obecním zastupitelstvem v L. (místě souzeného činu) svědek Jan F. jako člen obecní rady. To bere na základě zprávy za zjištěno i rozsudek. Zjištění nebyl na závalu stížností nepřesně citovaný údaj F-ův, že policejní referát neobstarává nikdo, protože zároveň udal, že jest jako obecní radní povinen, by se staral o klid a pořádek v obci. Jelikož v sezeních obecního zastupitelstva předsedá starosta (§ 44 obecního zřízení pro Moravu ze dne 15. března 1864, čís. 4 z. zák.) a jelikož jest v záležitostech obecních orgánem usnášejícím se a orgánem dozorčím obecní zastupitelstvo (§ 29 uv. zák.), kdežto obecní starosta řídí práce obecní rady a dozírá na práce vložené na obecní radu, která spravuje a vykonává obecní záležitosti (§§ 49, 48 uv. zák.), bylo ono usnesení obecního zastupitelstva i projevem vůle obecního starosty a proň závazným, takže obecní radní F. vykonával místní (bezpečnostní) policii i z nařízení starosty ve smyslu § 49 ob. zřízení, třebaže neměl při zákroku, o který jde, zvláštní příkaz starosty, který však — byl-li na místě přítomen, jak stížnost tvrdí, — zřejmě se zákrokem F-ovým souhlasil a jej schválil. Stížnost neprojevuje pochybností o tom, že péče o bezpečnost osob a majetku jest obstaráváním úkolů (záležitostí) vlády ve smyslu § 101 tr. zák. a spadá do oboru vlastní, samostatné působnosti obce (čl. V. zákona ze dne 5. března 1862, čís. 18 ř. zák., § 27 uv. ob. zřízení), takže činitelé obce jsou k péči té povinni z přímého, po případě nepřímého příkazu zákona, příkazu veřejného. Proto jest trvatí přes námitky stížnosti při právním názoru rozsudku, že svědek Jan F. byl jako obecní radní a zástupce obecního starosty osobou v § 58 tr. zák. jmenovanou a veřejným úředníkem ve smyslu §§ 101, 153 tr. zák., kdykoliv jednal obstaráváje úkony místní bezpečnostní policie, a — poněvadž péče o bezpečnost osob a majetku vyžaduje nepopíratelně též, by se zabránilo, by vůbec nedošlo k ohrožení, tím méně ke skutečné poruše této bezpečnosti, — zejména, kdykoliv zakročil při různých, hádkách, výtržnostech nebo rvačkách za tím účelem, by předešel, — zjednáním klidu — rvačce nebo pokračování ve rvačce a možnému při rvačkách poranění osob na ní účastnících, po případě i jiných. Práva i povinnosti k takovému zákroku nezbavila by svědka F-u okolnost stížností namítaná, rozsudkem však nezjištěná, že byly přítomné i jiné osoby povolané k péči o bezpečnost osob a majetku, sám obecní starosta, obecní strážník a četníci, takže lze ponechati stranou, nenasvědčují-li výsledky hlavního přelíčení spíše předpokladu, že se četníci dostavili na místo činu teprve po zákrocích svědka F-y. Povahy a zvláštní ochrany vrchnostenské osoby podle §§ 68, 81 tr. zák., pokud se týče veřejného úředníka podle §§ 101, 153 tr. zák. nepozbyl svědek F. ani tím, že se před druhým zákrokem ozbrojil býkovcem. Opačný názor, jež zastává stížnost, poukazujíc k tomu, že zákon nezná ozbrojené městské rady ani ozbrojeného obecního radního, přesněji ne-

zmocňuje jich k nošení zbraní při výkonu bezpečnostní služby, vedl by k důsledku naprosto nemožnému, že zákrok řečených osob, kdyby použily zbraně nebo kdyby i jen byly ozbrojeny, pozbyl by povahy úřední a oprávněnosti i v případech, kde bylo zbraně ke zdolání odporu nebezpečného zločince nezbytně třeba. Zdůrazňuje-li stížnost v této souvislosti, že zákony o jiných skupinách bezpečnostních orgánů obsahují výslovné předpisy, že orgány mají nositi zbraně, stačí podotknouti, že předpisy ty mají zřejmě důvod v ustanovení § 15 písm. a) zbrojního patentu ze dne 24. října 1852, čís. 223 ř. zák., aniž jest jimi dotčena otázka, zda a za jakých předpokladů jest i jiným orgánům bezpečnostním dovoleno nositi zbraně i při výkonu služby a zda pozbývají nošením zbraně zvláštní ochrany vrchnostenských osob.

Podle stálé judikatury zrušovacího soudu stačí pro předpoklad, že vrchnostenská osoba (veřejný úředník) vykonávala mařeným úkonem svůj úřad (svoji službu), formální oprávnění (povinnost) její k úkonům takového rázu a směru, a nezáleží nikterak na tom, zda byly dány i věcné předpoklady úkonu, zda byla vrchnostenská osoba (veřejný úředník) i materielně oprávněna k úkonu, obzvláště k úkonu proti osobě, proti níž jej předsevzala. Proto mohl soud, aniž se tím stal jeho výrok právně mylným, ponechat stranou otázku materielního oprávnění Jana F-y k zákroku proti obžalovaným a opomenouti výsledky hlavního přelíčení, v důsledku toho bezvýznamné, které poukazovaly podle názoru stížnosti k tomu, že nikoliv obžalovaní (Češi), nýbrž němečtí občané zavedli příčinu ke rvačce a zahájili násilnost, a jejichž opomenutí v rozsudku vytýká stížnost neprávem jako neúplnost a nejasnost rozsudku. Námitky stížnosti, že úřední činností, přesněji výkonem bezpečnostní služby nejsou ani chůze s býkovcem, pokud se týče zjednávání si vážnosti nosením takovéto zbraně, ani rozhánění chasy býkovcem, bití jím, jsou bezpředmětné. V rozsudku není věty, jež by poukazovala k tomu, že se rozsudek řídí opačným názorem, ba rozsudek nezjišťuje ani, že Jan F. použil býkovce k rozhánění chasy (k bití), neb že i jen tak zamýšlel, nýbrž vyslovuje naopak, že F. sotva vycházel na násilnosti a skutečně jich neprovedl. Mařený úkon úřední shledává rozsudek jen ve zjednání pořádku, naznačuje tím vlastně přímo účel zákroků F-ových. Části činnosti směřující k onomu účelu, tedy rovněž výkonem úřadu (bezpečnostní služby) byly jak projev jeho při prvním zákroku, tak i druhý zákrok. Onen projev byl — byť mu byla dána forma otázky — zřejmě a, jak rozsudek patrně předpokládá, i obžalovaným poznatelně napomenutím, by oslovení jím obžalovaní se uklidnili a upustili od hádky a hrozící z ní tahanice a bitky, druhý zákrok připomenutím a zdůrazněním onoho napomenutí, jež se samo o sobě minulo s úspěchem. Jelikož rozsudek zřejmě předpokládá, že tento význam a účel druhého zákroku F-ova byl obžalovaným znám již z projevu, učiněného F-ou při zákroku prvním, neměla — ani pokud jde o vědomí obžalovaných — pro posouzení, zda šlo o úřední výkon i v druhém zákroku, významu okolnost, zda F. výslovně poukázal při něm na to, že zakročuje jako obecní radní a za jakým účelem. Proto mohl soud, aniž se dopustil neúplnosti, opomenouti

seznání svědka Františka L-e, že F. při druhém zákroku nepoukázal na to, že jest ve výkonu úřadu. A to tím spíše, an Jan F. — jehož výpověď cituje v tomto směru stížnost nesprávně — udal, že opětne upozornil, když vyšel s býkovcem z hostince, přítomné chasníky, že chce jako obecní radní zjednat klid; mimo to seznal sám obžalovaný Hynek U., že F., vyšed z hostince s býkovcem v ruce, řekl jim, že on jako radní musí tady udělati pořádek, a vyzval je, by opustili hostinec, načež mu vyrvali býkovec, který prý na ně namířil. Že si byli obžalovaní vědomi, že F. zakročuje jako obecní radní, je v rozsudku výslovně zjištěno, a rozsudek zjišťuje další větou, že úmysl obžalovaných směřoval ke zmaření úředního výkonu, zjednání pořádku, nejen výslovně onen zlý úmysl, nýbrž implicate i vědomí obžalovaných, že zákrok F-ův, tudíž i druhé objevení se ho před obžalovanými, měl za účel zjednat pořádek uklidněním obžalovaných. Oba výroky jsou náležitě odůvodněny a zejména vypořádává se soud v předpokladech druhého závěru také s obhajobou obžalovaných, že chtěli vyrváním býkovce z rukou F-ových jen zabrániti násilnostem z jeho strany. Pro důvodnost závěru jakožto výsledku volných úvah o všem průvodním materiálu jest bez významu, že F. nepotvrdil výslovně, že obžalovaní jednali s oním úmyslem; o rozporu soudního výroku s výpovědí F-ovou, kterou uplatňuje stížnost, nelze mluvit již proto, že rozsudek tvrzení opačného smyslu se strany F-ovy nepředpokládá a závěr sám s jeho výpovědí srovnávati jest nepřípustno. Z těchž důvodů nezáleželo by na tom, zda F. potvrdil výslovně, že ho obžalovaní tloukli pro úřední výkon, vědouce, že výkon takový konal; přes to budiž však stížnosti připomenuto, že F. dosvědčil, že na otázku Jindřicha a Josefa S-ových, proč na ně šel s býkovcem, odpověděl, že chtěl jako obecní radní zjednat pořádek, že ho však přes to S-ovi chytli za rameno a tahali ho z místnosti. Má tedy — nehledíc k jiným oporám, pro závěr ten v rozsudku uvedeném — i v samé výpovědi poraněného bezpečnou oporu další zjištění, že bratři S-ové poškodili F-u na těle právě pro vykonání jeho povolání jako obecního radního. V případném domnění obžalovaných, že svědek F. nebyl beze zvláštního příkazu starosty, ač byl obecním radním, povolán k úkolům místní policie a že nebyl oprávněn zakročiti proti obžalovaným, protože k hádce zavdali příčinu a rvačku zahájili jiní, němečtí chasníci, šlo by o mylný výklad zákonných pojmů zmocněnce obecního úřadu, výkonu úřadu, veřejného úředníka a povolání jeho podle §§ 68, 81, 101, 153 tr. zák., tudíž o neznalost trestního zákona, podle § 3 tr. zák. bezvýznamnou. Proto jednak nezáleží na — stížností namítané — spornosti a nejasnosti otázky, zda byl radní F. oprávněn zakročiti, jednak jsou — i po stránce subjektivní — bezvýznamnými výsledky hlavního přelíčení, jejichž opomenutí stížnost vytýká rozsudku jako neúplnost, jak již shora uvedeno.

Proti výroku o přestupcích § 411 tr. zák. uplatňuje stížnost, že soud první stolice přehlíží výpovědi svědků a četnickou relaci, podle nichž prý na obžalované samotné bylo útočeno, dokonce Josef Sch. rozbil ušní bubínek S-ovi a tedy obžalovaní se bránili. Vývody, opřené poukazem na čís. 5 a čís. 9 písm. b) § 281 tr. ř., jsou pochybeny již proto, že vy-

viňující důvod nutné obrany předpokládá podle § 2 písm. g) tr. zák. že se skutek stal jedině za účelem odvrácení útoku, takže jednak není důvod beztrestnosti opodstatněn již pouhou skutečností, stížností výlučně tvrzenou, že se skutek stal po útoku — vlastně jest jen tvrzeno, při příležitosti útoku — jiné osoby na pachatele, jednak jsou bezvýznamnými veškeré složky průvodní látky, které by k oné skutečnosti poukazovaly. Proto netřeba se šířiti o tom, že výpovědi řečených svědků — mimo T-ého, který dosvědčil útok Josefa Sch-a na Josefa S-a — neobsahují vůbec nic, co by se vztahovalo na události, jež jsou podkladem výroku o přestupcích § 411 tr. zák., že tyto výroky nemají na zřeteli poranění způsobené Sch-em, nýbrž osobami jinými, a že četnická relace mluví o rvačce, t. j. takovém ději, při němž nelze přesně rozeznati, kdo jest v tom kterém okamžiku útočníkem a kdo v obraně. Nehledíc k tomu, hájil se nutnou obranou z obžalovaných jediný Josef S., i s touto obhajobou se však rozsudek náležitě vypořádal. Stížnost je ve všech směrech neodůvodněnou a byla proto zavržena.

Čís. 3393.

Soud jest povinen připustiti navržené důkazy jen, lze-li aspoň s jistou pravděpodobností očekávati, že slibují nějaký konkrétní výsledek a že přispějí k objasnění věci; pokud tomu tak není, byla-li věc — zejména co do totožnosti osoby pachatelovy — provedenými důkazy již dostatečně a způsobem vylučujícím jakoukoliv pochybnost objasněna.

Je-li výrok o trestu podle písemného vyhotovení rozsudku následkem chyby v psaní nejasný, jest na nalézacím soudě, by rozsudek v tomto směru podle § 270 posl. odst. tr. ř. opravil.

(Rozh. ze dne 20. února 1929, Zm I 309/28.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku zemského trestního soudu v Praze ze dne 7. března 1928, pokud jím byl stěžovatel uznán vinným zločinem veřejného násilí podle § 81 tr. zák., a zamítl v zasedání neveřejném odvolání státního zastupitelství z výše trestu, mimo jiné z těchto

d ů v o d ů:

Obžalovaný uplatňuje proti napadenému rozsudku číselně důvod zmatečnosti § 281 čís. 5 tr. ř., avšak v provedení zmateční stížnosti se věcně poukazuje i na důvod zmatečnosti podle § 281 čís. 4 tr. ř. Tento uplatňuje proto, že nalézací soud nevyhověl průvodním návrhům obhajoby při hlavním přelíčení. Podle protokolu o hlavním přelíčení ze dne 7. března 1928 navrhl obhájce obžalovaného výslech tří svědků o tom,